

Nucli medieval de Peratallada

Denominació
castell i vila de Peratallada

Terme municipal
Forallac o Vulpellac

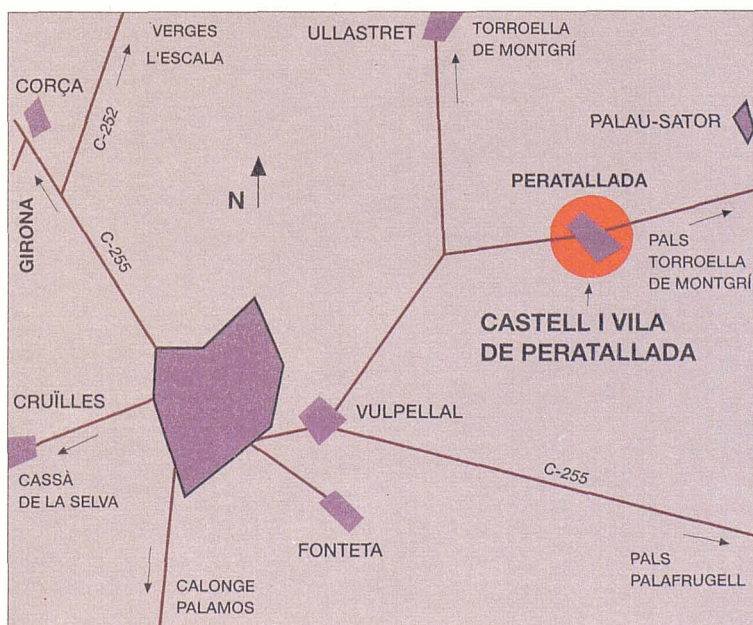
Comarca
Baix Empordà

La vila de Peratallada té un dels conjunts medievals més importants del país. Es troba al centre del Baix Empordà, decantada vers la mar, en un sector molt planer, en una altitud de 43 m sobre el nivell de la mar. La vila, presidida pel seu important castell, s'asseu sobre la roca viva, aquesta és visible en molts punts, sobretot al nucli més antic o central del castell, que té els seus basaments, com també els fossats dels murs i les altres cavitats (aljubs, encaixos, etc.) tallats a la pedra, d'on li va venir el nom de *Petra scissa* o *Petra taliata*, que és documentat des del segle X.

La família senyorial que va portar aquest cognom és documentada des del 1039 i es va extingir vers el 1250 en refundre's amb la família Cruïlles, que posseï el lloc en endavant.

El nucli fortificat o primitiu del castell s'aixeca al costat del castell-palau modern al centre de la població, sobre un basament de roca ben tallada o treballada, enlairat uns 4 o 5 m sobre el terreny que l'envolta; és format per una gran torre central rectangular i un mur entorn seu. Aquest mur s'adapta a la forma irregular del tossal i els murs continuen la seva verticalitat. Sembla que es va construir o edificar de nou el segle XII sobre vestigis anteriors que figuren impresos o excavats al penyal que li fa de suport.

Al sud d'aquesta torre o nucli central s'aixeca l'actual castell o palau residencial de Peratallada. La seva part més antiga és una gran sala o tinell que s'aixeca entre el vell castell i el casal o conjunt actual, bàsicament gòtic; aquesta part fou aixecada segurament el segle XI. Aquí, com arreu, hi ha, en la pedra sobre la qual s'asseu, solcs i concavitats que indiquen l'existència d'es-

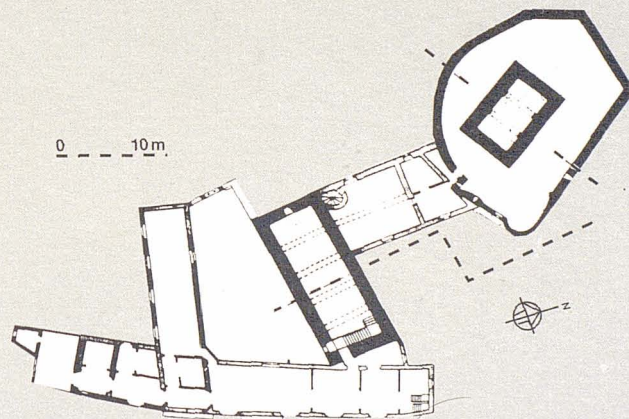
tructures anteriors, probablement d'època romana.

El castell-palau actual és una gran edificació en forma de T, amb diferents sales i habitacions, entorn d'un pati central triangular. Tot aquest sector correspon a obres fetes entre els segles XII i XV. Són notables els finestrals gòtics i les estances ben decorades o tingudes pels seus actuals propietaris, la família dels comtes de Torroella de Montgrí. És la part més modificada, però ben conservada, a causa de la seva constant utilització.

Envolta el castell la vila murada de Peratallada que forma un gran recinte amb dues avançades o barbacanes i només els murs que envoltaven el castell formaven pròpiament un recinte clos, les altres muralles protegien pel nord i llevant el cos principal. Això permet distingir en el conjunt de les muralles que envoltaven la vila medieval de Peratallada un recinte únic, dividit en tres parts.

El fet d'ésser la vila un lloc constant d'habitatge ha estat causa de la pèrdua de bona part dels antics murs, això sense comptar amb els estralls de les guerres i la poca cura de gent d'anteriors generacions, amb tot el que li resta és encara notable i evocador de les estructures me-

Castell de Peratallada. Planta del recinte del castell segons Lluís Monreal i Martí de Riquer (*Els castells medievals de Catalunya*. L'Empordà. pàg. 125)

dievals de defensa. Del recinte principal queden alguns llenços evocadors, els valls i tres torres de defensa de planta quadrada, una de les quals és anomenada "la torre de les hores" perquè té el rellotge públic de la vila.

Cal notar aquí que l'església parroquial del lloc, dedicada a Sant Esteve, es trobava i troba fora del recinte emmurallat, a uns 200 m al N d'un dels portals del recinte.

La vella muralla principal i les contramuralles que protegien el nucli central, per tramuntana i

llevant, presenten unes estructures que es poden datar dels segles XII i XIII, bé que la seva part superior fou reconstruïda tres o quatre segles més tard.

La vila de Peratallada continua agrupada gairebé tota dins de l'àmbit de les velles muralles i resseguint els seus carrers endemés del castell, murs i valls, podrem admirar antics casals amb finestres gòtiques i una escaient superposició d'estructures que mostren com un llibre obert el pas dels segles i el canvi de gustos i estils.